

UTVÄRDERING VIDGAD ARBETSMARKNAD – ARBETE ÅT ALLA

Lotta Hedberg Närplan

2011-11-04

Sammanfattning

- Projektet omfattade sammanlagt 116 deltagare. Projektets verksamhet ledde till anställning för 38 personer och sju personer påbörjade utbildning. Ingen person startade någon ny verksamhet. 17 personer fortsatte i kommunal arbetsmarknadsåtgärd efter projektets slut.
- Delprojekten med förstärkt individuell coachning lyckades med enskilda individer men gruppen unga utanför arbetsmarknaden har inte fått det lättare att komma in på arbetsmarknaden när projektet är avslutat. Det är också svårt att säga något om det långsiktiga resultatet av förstärkt coachning utan framtida uppföljning.
- Projektet fick ett drag av socialt arbete, i större utsträckning än vad som var planerat i ansökan. ”Långt ifrån arbetsmarknaden” betydde inte bara att ungdomarna stod utanför arbetsmarknaden utan att de ofta också hade en social problematik.
- Ett tydligt resultat är att tid och resurser är avgörande för att lyckas med målgruppen.
- Second hand-butiken i Värnamo och Café Bull Dog i Jönköping är de delprojekt som kommit närmast målsättningen att vidga arbetsmarknaden för målgruppen. Huruvida satsningarna är långsiktigt hållbara är ännu för tidigt att uttala sig om.
- Begreppet ”socialt företagande” saknades i projektansökan men fanns med i förstudien som ett viktigt bidrag till den vidgade arbetsmarknaden för målgruppen. Projektansökan lyckades inte bringa klarhet i detta. Det bidrog den till en innehållslig oklarhet i vad projektet skulle åstadkomma.
- Svag koppling mellan förstudie och projekt påverkade genomförandet av projektet under lång tid.
- Större inslag av habilitering för målgruppen unga utanför kopplat till sociala företag skulle kunna vara en möjlig väg ut på arbetsmarknaden.
- Antalet deltagare nådde aldrig den nivå som projektet var planerat för. Flest deltagare har kommit från kommunernas biståndsenheter. Ett fåtal deltagare har kommit från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det finns flera förklaringar till den lägre volymen deltagare än projektet var planerat för. Den viktigaste orsaken var kanske att handläggarnas sätt att arbeta i sina respektive organisationer inte gav utrymme för andra sätt att tänka och jobba på. Projektet föll utanför deras ordinarie ramar. Det bristande stödet från handläggarnas chefer underlättade inte egna initiativ utanför dessa ramar. Många av orsakerna kunde projektet inte påverka. Arbetsförmedlingen drog t.ex. igång privata aktörer med jobcoach företag samtidigt och deras direktiv var i första hand att fylla de egna platserna. Frågan om den lägre volymen deltagare än planerat hade varit en fråga för styrgruppen att hantera.
- Projektet hade stor frihet att pröva olika arbetsmetoder men saknat en diskussion och erfarenhetsutbyte om arbetsätt och metoder. En förklaring till det finns i projektets bristande organisation och ledning.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Förstudien</i>	3
<i>Beskrivning och analys</i>	3
Inledning	3
Genomförande	5
Avslutning	8
Socialt företagande	9
<i>Projektets arbetsmetoder</i>	11
<i>Samverkan mellan olika aktörer</i>	14
Förutsättningar för samverkan	14
Rekryteringen av deltagare	16
Annat samarbete kring deltagarna	18
<i>Projektorganisation</i>	20
Styrgruppen	20
Projektledningens arbete	21
<i>Resultat</i>	23
Referenser	25

Förstudien

Eksjö kommun hade lämnat in en egen EU-ansökan och fått avslag. En motivering till avslaget var att ESF-rådet bara beviljade projekt med flera involverade kommuner. Bakom Eksjöns ansökan fanns idéer om socialt företagande som en väg för kommunen att vidga arbetsmarknaden för grupper som stod utanför. Bakom idéerna stod dåvarande socialchefen och nuvarande förvaltningschefen i Eksjö Stefan Elm. Kommunens avsikt var att med hjälp av EU-medel bygga upp en ny kommunal enhet för att utveckla de här idéerna. Kommunen beslutade efter avslaget på ansökan att driva frågan om en vidgad arbetsmarknad inom den ordinarie förvaltningen. Peter Wallenberg anställdes våren 2008 för att bygga upp enheten för Hälsa, integration och arbetsmarknad (HIA). Samtidigt blev Regionförbundet intresserade av Eksjöns ansökan. De satte tillsammans med flera kommuner och aktörer igång en förstudie om social ekonomi och en vidgad arbetsmarknad.

Förstudien genomfördes hösten 2008 och våren 2009. Den jobbade med två temagrupper och ett antal seminarier. Den ena temagruppen handlade om ekonomiska konsekvenser av att många står utanför arbetsmarknaden. En socioekonomisk kalkyl togs fram av ekonomen Ingvar Nilsson. Den andra temagruppen jobbade med hur en vidgad arbetsmarknad skulle kunna se ut och vilka svårigheter som finns inom respektive regelverk, lagar och avtal. Jobbcenter, lokala företag typ Samhall och myndigheter besöktes och en studieresa till Holland gjordes.

Förstudien ledde fram till projektansökan som beviljades i slutet av oktober 2009.¹

Beskrivning och analys av projektet

Inledning

Projektet startade i november 2009 med rekrytering av projektledare och projekthandledare för delprojekten i Eksjö, Jönköping, Vetlanda och Värnamo. Rekryteringen pågick fram till och med januari 2010 då projektledaren och projekthandledare på respektive ort var tillsatta.²

Hela eller delar av de första tre månaderna använde projekthandledarna för att sätta sig in i projektet, informera berörda medverkanspartner och utforma verksamheten för deltagarna. Endast ett fåtal deltagare rekryterades till verksamheten under den här tiden. En viktig anledning till att det gick trögt att komma igång med projektet och rekrytera deltagare var att kunskapen om projektet på handläggarnivå var dålig. Det berodde i sin tur på att varken projektledaren, projekthandledarna med ett undantag eller handläggarna i kommunerna, på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen hade deltagit i förstudien. Det rådde stor oklarhet om projektet och framförallt om den del som handlade om socialt företagande.³

Eksjö

I Eksjö kom arbetet igång i januari då projektledaren och projekthandledaren tillsammans började sätta sig in i projektet. Varken projektledaren eller projekthandledaren hade erfarenhet

¹ Intervju med Peter Wallenberg, chef för enheten Hälsa, integration och arbete i Eksjö, 2011-06-21

² Lägesrapporter till ESF-rådet november 2009 tom januari 2010

³ Lägesrapport till ESF-rådet januari 2010

av liknande arbete. ”Sophia (projektledaren, utv. anm.) och jag diskuterade ganska mycket. Jag har ju inte jobbat i något projekt tidigare. Jag var ju helt grön.”⁴ När projekthandledaren ser tillbaka på inledningsskedet fanns det en press att snabbt komma igång. ”Sophia visste inte heller vad vi skulle göra men hon kände väl pressen från styrgruppen och från Peter (enhetschefen, utv. anm.). Samtidigt var det ingen som visste vad vi skulle göra och det visste inte jag heller. Man var ju vansinnigt förvirrad även om man försökte läsa ansökan. Den säger mig fortfarande inte särskilt mycket. Sophia kom ju precis tillbaka från sin mammaledighet och blev väl inkastad i det här eller ...”⁵ Projekthandledaren och projektledaren pratade med coacherna på enheten för Hälsa, Integration och Arbete (HIA), besökte biståndsenheten, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att komma igång. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassa var inte alls informerade om projektet. Biståndsenheten kom dock snabbt igång med att skicka deltagare.

Trots att Eksjö hade varit initiativtagare till hela diskussionen om socialt företagande lyckades inte enhetschefen riktigt förmedla den kunskapen till projekthandledaren. Målgruppens status var ytterligare en fråga som kom lite som en överraskning. Även här var enhetschefen kanske mer förberedd än projekthandledaren. ”Jag var nog beredd på det (att deltagarna hade så många problem, utv. anm.). Men det är klart att det till en del är sant att det var lite större problem än vi hade tänkt. Första gången vi tittade på det här hade vi en helt annan konjunktur. Då hade vi per definition (lågkonjunktur, utv. anm.) ofta lite starkare människor och sedan när konjunkturen vände uppåt fick vi svagare personer. När vi har högkonjunktur har vi väldigt svaga människor att jobba med. Så till en viss del ligger det en sanning i att vi inte var beredda.”⁶

Jönköping

Projekthandledaren i Jönköpings delprojekt mot försörjningsstödet använde tiden att läsa mycket om projektiden och socialt företagande samt sätta ihop ett eget metodmaterial för arbetet med deltagarna. Han arbetade på egen hand med detta men hade också möjligheten att bolla idéer med utvecklingsstrategen på kommunens arbetsmarknadsenhet, där projektet var placerat. Han hade en relevant bakgrund och lång erfarenhet som säkert bidrog till att han på egen hand kunde utveckla en metod för arbetet. Arbetsmarknadsenheten i Jönköping hade just omorganiserats och han fick därför sin första deltagare i projektet redan i början av januari. Under den här första tiden informerade han cheferna på de tre socialkontoren om projektet. Chefen för biståndsenheten hade varit med i förstudien till projektet och var ansvarig för informationen till enhetscheferna men, enligt projekthandledaren, verkade de inte så väl informerade. Den fortsatta kontakten fortsatte sedan främst med ett av kontoren.⁷

En projekthandledare anställdes också under den här tiden för Jönköpings delprojekt mot omsorgen men hon hoppade av innan projektet hade hunnit börja. I mars 2010 anställdes en ny projekthandledare som påbörjade sitt arbete i april 2010.

Även i Jönköping brottades projekthandledaren med att sätta sig in i vad socialt företagande skulle kunna innebära för projektet.

Vetlanda

Projekthandledaren i Vetlanda är den enda av projekthandledarna som var med under förstudien. I Vetlandas fall var projekthandledaren som introducerade och förankrade projektet hos socialchefen och socialnämnden. Han hade också erfarenhet från två EU-

⁴ Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2010-10-27

⁵ Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2011-06-21

⁶ Intervju med Peter Wallenberg, enhetschef i Eksjö, 2011-06-21

⁷ Intervju med Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2010-10-29

projekt för arbetslösa i kommunen. De tidigare EU-projekten och det här projektet har lagt grunden för kommunens arbetsmarknadsenhet. På enheten sitter de coacher, som har utsett deltagare i projektet. I Vetlanda fanns det således redan i inledningsskedet en nära koppling mellan förstudien och projektet.⁸ Trots kopplingen till förstudien hade projekthandledaren samma svårigheter som övriga projekthandledare att få målgruppen intresserad av socialt företagande. Vetlanda hade inte heller samma förutsättningar som andra kommuner att starta en verksamhet som på sikt skulle kunna utvecklas till ett socialt företag. Vetlanda saknar ett arbetsmarknadscenter med egen verksamhet utan arbetar direkt mot företagen.

Värnamo

Värnamo kom med i slutfasen av förstudien då enhetschefen Annelie Andersson anställdes för att dels utveckla Värnamo arbetscenter (VAC), dels jobba med samverkan och bygga broar till andra myndigheter. Frågan om en second hand-butik kom upp i ett tidigt skede och Annelie Andersson sålde in idén som ett socialt företag till kommunens beslutsfattare. ”När det började pratas om det här projektet så sa vi att vi inte skulle sätta in deltagarna i våra verkstäder i arbetscentret. Det skulle vara något för sig själv och vi beslutade om second hand-butiken någon gång i januari.” Projekthandledaren, som redan jobbade på arbetsmarknadsenheten med ungdomar, anställdes för att bygga upp butiken. Värnamo har således till skillnad från de andra kommunerna i projektet haft en konkret verksamhetsidé redan från starten.^{9 10}

Genomförande

De flesta delprojekten kom igång med deltagare i februari 2010. Jönköpings delprojekt mot omsorgen kom igång först i april 2010 och Vetlanda gjorde ett ”omtag” i oktober 2010.

Eksjö

Kommunens biståndsenhet anvisade de första 7 deltagarna i februari 2010. En introduktionsvecka med tonvikt på samarbete och grupprocesser genomfördes då med gruppen. Sedan ökade antalet inskrivna och när det var som mest var ett 20-tal deltagare inskrivna. Den övervägande majoriteten deltagare kom från kommunens biståndsenhet och ett fåtal från Försäkringskassan. Vid utvärderingens första intervjutillfälle med projekthandledaren i oktober 2010 gav hon fortfarande intryck av att lite treva sig fram för att hitta arbetsmetoder.¹¹ Vid andra intervjutillfället i juni 2011 hade en arbetsmetod vuxit fram som hon tyckte passade henne och deltagarna.¹²

I ett inledande skede försökte projekthandledaren jobba både med att intressera deltagarna att bilda egna företag och arbeta med coaching både individuellt och i grupp. Under projekttiden utvecklades arbetet sedan alltmer mot individuell coaching. Anledningen var att många i projektet hade så många problem som de först måste ta itu med innan de överhuvudtaget kunde söka jobb. Eftersom de hade så olika behov så fungerade inte arbete i grupp. Hon har t.ex. behövt sitta ned tillsammans med var och en av deltagarna för att hjälpa till att skriva en CV. Det har inte räckt att säga att de ska skriva en CV till följande vecka och då träffas för att gå igenom den för då hände ingenting. Det som projekthandledaren poängterade som skillnaden mellan projektets arbetssätt med deltagarna och en traditionell

⁸ Intervju med Sven Fritz, projekthandledare i Vetlanda, 2011-10-26

⁹ Intervju med Annelie Andersson, enhetschef Värnamo kommun, 2011-05-16

¹⁰ Intervju med Christer Karlsson, projekthandledare i Värnamo, 2010-10-28

¹¹ Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2010-10-27

¹² Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2011-06-21

coach sätt är tiden som ägnas varje deltagare. Hon gav som exempel att en av deltagarna sade att han behövde någon som tog honom i handen och gick ut och sökte jobb som man gör i ”Lyxfällan.” Projekthandledaren berättade att hon då ”tog med killen i bilen och åkte runt med honom på industriområdet och sa här har du en industri, gå in här ...” Han fick sedan en provanställning på ett av företagen. Eksjö skulle ha haft två projekthandledare men det låga deltagarantalet motiverade inte att ytterligare en projekthandledare anställdes. Men sättet att arbeta hade behövt ytterligare en resurs, enligt projekthandledaren.

I Eksjö utvecklades ett sidospår för att identifiera personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. En pedagog på HIA med tidigare erfarenhet av gruppen i samarbete med enheten för psykiatri och missbruk (PoM) tillsattes för att göra en sammanställning av personer med behov av särskilda insatser. Avsikten var att utveckla en metod för kommunen att hantera den här gruppen på ett 15-tal ungdomar som inte hade något arbete.¹³ Sidospåret integrerades aldrig i projektet. En av anledningarna var, enligt chefen för HIA, att det handlade om individuella lösningar.¹⁴

Jönköping

I Jönköping startade delprojektet mot försörjningsstödet med fem ungdomar från Jobbtorget i Jönköping och antalet ökade sedan upp till drygt 10 stycken i projektet samtidigt. Totalt har cirka 20 ungdomar på initiativ från försörjningsstödet och Jobbtorg Resurs anvisats till projektet. Några har kommit på Arbetsförmedlingens initiativ. I Jönköping försökte projekthandledaren inledningsvis arbeta efter två vägar i projektet. Det ena var att starta sociala företag och hitta individer som kände sig trygga med det och den andra var den mer traditionella att matcha ut mot arbetsmarknaden.

I delprojektet mot försörjningsenheten i Jönköping handlade arbetet mycket om att identifiera deltagarens individuella behov, att skapa förutsättningar för ökad motivation och intresse för förändring. Exempel: ”Vid ett tillfälle träffade jag en tjej som hade vuxit upp på en gård och suttit på traktorn och trivdes i den miljön. Hon hade en vag bild vad hon ville och vad som kanske skulle kunna vara en lösning för henne. Hon hade länge gått på försörjningsstöd och testat massa saker men ändå inte kunnat bestämma sig. När jag träffade henne så hade hon en dröm. Och det var att köra lastbil. Det tog jag fasta vid men sa att det kan jag naturligtvis inte hjälpa dig med. Det får bli din vision, din dröm som får ligga på lång sikt men jag kan inte hjälpa dig med det inom ramen för det här projektet, dels kostar det mycket pengar dels är vägen dit väldigt lång. Hon hade inte B körkort. Jag sa till henne om det här är din dröm så kan jag hjälpa dig med truck kort och sen kan vi ordna en plats ute på en terminal och sen får du träffa lastbilschaufförerna, du får se lastbilarna, du är inne i miljön. Och förhoppningsvis är det så motiverande att du kan få ett arbete där och själv finansiera ditt B körkort och i ett längre perspektiv ta tag i drömmen att få ett C körkort. Nu blev det inte så. När hon började köra trucken så hanterade hon det inte på ett tillfredställande sätt. Hon var rädd och tog lång tid för henne att bli van och hantera trucken. När jag gjorde testerna och utvärderade henne så visade det sig att hon kanske skulle jobba med vård och omsorg utifrån hennes egenskaper och intressen vilket jag försökte motivera henne till. Men hon ville ju testa sin dröm i första hand. Jag tillät henne göra det. Hon kom till terminalen, hon fick feedback och fick referenser hur hon klarade det. Vi växlade ned så hon fick vara på ett lager och köra i en mycket lugnare miljö. Men ändå gick inte det. Hon gjorde erfarenheten själv att jag klarar inte detta. Det är inte min väg. Hon insåg det. Men hon var tvungen att pröva det. Då sa jag ska vi testa min lösning. Jag ordnade en praktikplats på ett äldreboende och var uppe och träffade henne efter en vecka och hon kvitterade och var jätteglad och tyckte att det var oerhört stimulerande att

¹³ Lägesrapport till ESF-rådet februari 2010

¹⁴ Intervju med Peter Wallenberg, enhetschef, 2011-06-21

jobba med människor. När hon gick där och arbetstränade började hon studera vårdutbildning och sen fick hon efter 3 månader tim anställning som gjorde att hon kunde finansiera sin utbildning på egen hand och inte längre vara beroende av försörjningsstödet.”¹⁵

I april 2010 började verksamheten i delprojektet mot omsorgen i Jönköping att ta form. Projekthandledaren beslutade att starta ett hundcafé med deltagare från omsorgsförvaltningen. Det var en grupp ungdomar som aldrig hade haft ett arbete och en lön. De hade gått i särskolan. Projekthandledaren bedömde att ett café gav ganska stora möjligheter att växa i arbetet med olika typer av arbetsuppgifter. Eftersom det är gott om caféer så behövde verksamheten en egen nisch. Det finns ett stort intresse för djur inom deltagargruppen och Jönköping saknade ett hundcafé. En förening bildades med bl.a. Atrium i Växjö som förebild. En styrelse tillsattes med personer kompetenta på lite olika områden. Stadgarna är utformade så att vissa styrelseplatser är låsta till personer som jobbar i verksamheten. Allt som kan ska bestämmas på medlemsnivån dvs av medarbetarna på caféet. Café Bull Dog, som det heter, hade invigning i april 2011. Caféet har en egen hemsida.¹⁶ Sex personer arbetar i verksamheten. De arbetar mellan 3 timmar (deltid) och 6 timmar (heltid).¹⁷

Vetlanda

Projekthandledaren i Vetlanda kom igång med informationsmöten i mars 2010 för potentiella deltagare på, dels Arbetsförmedlingen och dels inom kommunens arbetsmarknadsenhet. Tolv individer skrevs då in i projektet varav sju anvisades från socialförvaltningen och fem från Arbetsförmedlingen. Totalt har Vetlanda haft 44 deltagare inskrivna varav drygt hälften har gått vidare till arbete eller utbildning.

Projekthandledaren arbetade både i grupp och individuellt. Hans tanke var att bilda en grupp som var intresserad att starta ett socialt företag. Det fanns ett intresse i gruppen att starta ett spelcafé. En röjsågsutbildning startade även i mitten av mars. Fem projektdeltagare gick den. I juli 2010 hoppade de flesta av deltagarna av projektet.

I september 2010 var endast två deltagare inskrivna i projektet och i oktober beslutade projekthandledaren att göra ett ”omtag” av projektet. Att starta ett socialt företag, som fram till oktober varit huvudmålet bedömdes inte längre som möjligt med de ungdomar handledaren hade träffat.¹⁸ Verksamheten behövde anpassas till deltagarna och nya deltagare behövde tas in. I projektplanen står det att Vetlanda ska ha 10 ungdomar från Arbetsförmedlingen och 10 från socialtjänsten. Alla nya deltagare var i någon form inskrivna på Arbetsförmedlingen eftersom det var ett krav från socialtjänsten att ungdomarna hade ungdomsgaranti- beslut (UGA-beslut). Några ungdomar hade ännu inte varit inskrivna de 90 dagar som krävs för ungdomsgarantin. Endast några gamla deltagare var kvar från perioden före omtaget. Ytterligare två coacher togs in för att arbeta med de 20 deltagarna och en extra resursperson från öppenvården med vuxna togs in för att arbeta psykosocialt med ungdomarna.

Värnamo

I Värnamo var arbetsuppgiften fastställd när projektet började. Deltagarna skulle starta en second handbutik. Värnamos arbetscenter hade vid starten ett nära samarbete med en handläggare på biståndsenheten så det föll sig naturligt att hon involverades i projektet. Det utvecklades en informell arbetsfördelning mellan projekthandledaren och handläggaren. Handläggaren rekryterade och genomförde samtal med deltagare och projekthandledaren

¹⁵ Intervju med Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2010-10-29

¹⁶ www.cafebulldog.se

¹⁷ Intervju med Stina Blomqvist, projekthandledare i Jönköping, 2011-06-08

¹⁸ Lägesrapporter till ESF-rådet mars 2010 – oktober 2010

hade hand om det praktiska arbetet i projektet.

Handläggaren på biståndsenheten blev tilldelad projektet av sin chef utan att få veta så mycket. Hon inhämtade själv information om projektet genom att läsa projektbeskrivningen. Rekryteringen kom igång i februari 2010. I sitt arbete med långtidsarbetslösa har hon sett att de flesta har någon form av problematik. Hennes ambition var därför att på ett systematiskt sätt intervjua de ungdomar som var aktuella för projektet. Men eftersom hon inte hade något uppdrag att göra detta inom projektets ram och hennes ordinarie biståndsarbete krävde alltmer tid med en ökad ärendemängd efter sommaren 2010 så kunde hon inte fullfölja intervjuarbetet.¹⁹ Rekryteringen inleddes med att 10 personer i åldern 25 – 30 år kontaktades och inbjöds till ett möte om projektet varav 8 skrev under ett kontrakt att delta i projektet. Allteftersom tiden gick försvann deltagare av olika anledningar och nya rekryterades. Ett samarbetsavtal med Arbetsförmedlingen i Värnamo tecknades och ett fåtal ungdomar rekryterades därifrån till projektet. Totalt var det aldrig över 10 deltagare inskrivna samtidigt. Projekthandledaren och handläggaren på biståndsenheten hade frukost varje tisdagsmorgon med gruppens deltagare. Efter mötet fanns tid för en pratstund med handläggaren för de deltagare som önskade. Arbetscentrets friskvårdskonsulent har stått till deltagarnas förfogande och utnyttjats av framförallt projektets kvinnliga deltagare.

Utöver ovan genomförda aktiviteter har delprojekten genomfört olika individuella lösningar för individer som bland annat omfattat körkortsutbildning och arbetsplatsbesök.

Avslutning

Jönköpings delprojekt mot biståndsenheten avslutades i april 2011. Projekthandledaren sammanfattade sina erfarenheter i en rapport.²⁰ En viktig reflektion projekthandledaren gjorde var att ”empowerment och coachning som metod och verktyg i rehabiliteringsprocessen förutsätter att individen har haft fungerande perioder av förvärvsarbete, god hälsa och normalisering, dessa individer har ringa eller ingen arbetslivserfarenhet i kombination med outredd problematik av neuropsykiatrisk karaktär, i detta fall är det kanske mer rättvisande att arbeta utifrån begreppet habilitering, dvs. att främja utvecklingen av bästa möjliga funktionsförmåga för att kunna behålla färdigheter och leva ett så normalt liv som möjligt.” Projekthandledaren sammanfattar ungdomarnas problematik som sammansatt och komplex med tidigare missbruk, tidigare kriminalitet, depressiva perioder och framförallt ännu inte diagnostiserad neuropsykiatrisk problematik. Trots den problembilden satsar ansvariga aktörer lite resurser för att utreda ungdomarnas problematik utan lägger alla resurser på arbetslinjen med korta lågintensiva insatser. Resultatet menar projekthandledaren leder till minskad självkänsla och i förlängningen psykisk ohälsa och depression.

Det andra delprojektet i Jönköping, Café Bull Dog har ett tydligare uppdrag mot en målgrupp utan motsvarande förväntningar på att integreras på arbetsmarknaden. Projektet har karaktär av habilitering snarare än rehabilitering. Delprojektet hade precis kommit igång med sin verksamhet i april 2011 när Jönköpings andra delprojekt avslutades. Målsättningen är att caféet så småningom ska fortsätta som ett socialt företag och sälja platser till kommunen. Försäljningen av platser ska finansiera arbetsledartjänster. Projektet har pågått för kort tid för att dra några slutsatser om resultatet.

Eksjös delprojekt avslutades till sommaren 2011. Vetlandas och Värnamos pågår hela projekttiden ut. Second hand-butiken i Värnamo liksom hundcaféet i Jönköping fortsätter

¹⁹ Intervju med Christina Andersson, handläggare i Värnamo, 2010-10-28

²⁰ Lindell Jörgen, Att leva så normalt liv som möjligt. Projektrapport för delprojekt mot försörjningsstödet i Jönköping, 2011-05-04

efter projekttidens slut med målet att avknoppas från den kommunala verksamheten som sociala företag. Båda dessa verksamheter med habilitering snarare än rehabilitering tillsammans med inslag av de andra delprojektens kvalitativa coachning utan krav att snabbt komma ut på arbetsmarknaden skulle kanske på sikt vara en framkomlig väg för målgruppen.

Projektet avslutas successivt och flera projekthandledare har gått vidare till nya/andra uppgifter. Varken styrgruppen eller utförargruppen har när slutrapporten skrivs samlats för en avslutande diskussion om erfarenheter som gjorts av de olika arbetsätten i delprojekten. En avslutande diskussion är planerad till november efter projektet har avslutats. Det har varit stor frihet att pröva arbetsmetoder vilket har varit positivt och en diskussion om metoder borde ha hört hemma i avslutningsskedet av projektet. En förklaring till den bristfälliga övergripande diskussionen och erfarenhetsutbytet om arbetssätt och metoder mellan delprojekten under projektets gång och i avslutningsskedet har delvis en förklaring i projektets organisation och ledning (se nedan). I oktober hålls en konferens tillsammans med två andra EU-projekt på temat samverkan. Konferensen ska diskutera metoder, idéer och nya modeller för utvecklingsarbete och samverkan. Den konferensen ersätter inte dock den interna diskussionen om erfarenheter från arbetet i projektet.

Genomförda aktiviteter:

Projektet har genomfört en gemensam föreläsning med Stephan Yüceyatac.

I Eksjö har deltagare deltagit på EksjöVuxs kurs ”Små steg” under sex veckor.

Deltagargruppen har varit i Jönköping och lyssnat på Mia Törnblom.

Vetlanda delprojekt har genomfört en röjsågskurs, två truckutbildningar via Montico och körkortsutbildning. Projektet har varit på studiebesök på spelcaféet L2P i Nybro (socialt företag) med de ungdomar som velat starta något liknande i Vetlanda. Projektet har också ordnat möten på jobbmässor, gjort arbetsplatsbesök och jobbsökarresor.

Värnamo delprojektet har besökt ESF-projektet NUEVO i Västerås och projektet CatchUp i Skövde. Efter sommaren 2010 hade projektet en teambuilding på Bodaborg. I samarbete med Värnamo komvux ordnades en utbildning i praktisk marknadsföring A (50p) som fullföljdes av några deltagare.

Socialt företagande

I projektansökan ges exempel på tjänster som man tror det finns efterfrågan på och därmed många är beredda att betala för t.ex. städning av bilen i samband med tvätt på macken, återanvändning av idrottsutrustning i samarbete med lokal sporthandlare. Ytterligare uppgifter ska identifieras i projektet och utarbetas tillsammans med deltagarna enligt en genomförandeplan.²¹ Även om ordet socialt företag inte förekommer i ansökan så präglades den första tiden i projektet av att försöka förstå vad ett socialt företag är för något. De flesta projekthandledare och flera handläggare gick på Coompanions utbildning ”Socialt företagande i praktiken” och försökte i det inledande skedet av projektet intressera ungdomarna att starta sociala företag.

I maj 2010 hade arbetet med sociala företag fortfarande inte kommit så långt i Eksjö vilket då förklarades med dels att det hade varit en lång startsträcka för att komma igång med deltagare, dels för att det är en lång process för deltagarna med en låg självkänsla och dåligt

²¹ ESF-ansökan Vidgad Arbetsmarknad Arbete åt Alla

självförtroende att komma dit. De flesta deltagarna ville bara ha en praktikplats.²² Två killar kom igång med en biltvätt men hann knappt börja verksamheten förrän den ena fick ett jobb. En tjej kom igång med hushållsnära tjänster. Det höll någon månad sedan orkade hon inte mer.

I Jönköping fanns en kille med i projektet, som hade en idé och ville starta ett spelcafé. Han ville sälja spel och ha en caféverksamhet med referensbibliotek för personer som gillar rollspel. Det saknades i Jönköping och inom närområdet fanns cirka 200 00 personer registrerade i olika föreningar som spelare. Han hade varit kontakt med en mäklare om lokal. Han hade gjort en startbudget och varit i kontakt med leverantörer men privata skulder gjorde att han inte fick något mikrolån. Det hela slutade med att han startade en hemsida för försäljning av olika prylar för få in pengar för att betala av skulder. Han skulle sedan gå vidare med den riktiga idén. Han ville starta ett eget företag så det handlade inte om något socialt företagande.

Projekthandledaren i Jönköping försökte under våren 2010 samla en grupp deltagare för att utveckla ett socialt företag och följde samma struktur som Coompanions utbildning. Det hela föll ganska platt och i maj 2010 insåg han att det inte var möjligt med den målgruppen projektet hade. Steget var för långt för deltagare som inte hade någon några referenser till arbetsmarknaden. De flesta har överhuvudtaget inte varit ute och jobbat. Projektledaren såg enda möjligheten till socialt företagande om det redan fanns ett fungerande socialt företag deltagarna kunde rekryteras till. Jönköpings andra delprojekt är försök att bygga upp ett sådant.

Projekthandledaren i Jönköpings delprojekt mot omsorgen startade en förening med ett kundcafé som verksamhetsidé. Hundcaféet drivs av arbetsledare tillsammans med anställda som kommer från verksamheter inom omsorgsförvaltningen. Projekthandledaren är en av arbetsledarna. Förberedelserna för att öppna caféet pågick under ett år. Verksamheten, som nu har varit igång sedan april 2011 fortsätter efter projektens slut. Avgörande för dess framtid är antalet kunder som besöker caféet. Se även ovan i avsnittet Genomförande.

Vetlandas projekthandledare försökte utveckla några deltagares idéer kring ett spelcafé mot någon form av socialt företag och funderade också om på möjligheten för deltagare i röjsågsutbildningen att efter genomförd utbildning bilda ett företag.²³ Det var inte realistiskt att genomföra med målgruppen.

I Värnamo tog kommunen initiativ till second hand-butiken. Man vill göra något extra i kontakten med ungdomarna så de kände sig utvalda. Det skulle bygga upp ett eget projekt de kunde vara stolta över och inte hamna i den ordinarie verksamheten på Värnamo Arbetscenter. Målsättningen med second hand-butiken var dels att deltagarna skulle klara av ett arbete och sedan kunna gå vidare till andra jobb eller studier, dels att butiken så småningom skulle kunna knoppas av till ett socialt företag. Second hand-butiken och stödet de har fått i arbetet har hjälpt många deltagare att komma vidare. Verksamheten i sig har också engagerat ungdomarna.

”Målsättningen med projektet är att fler unga ska ha arbete med egen försörjning och att verksamheten ska bära över tiden.”²⁴ Formuleringen är oklar. Om formuleringen ”egen försörjning” betyder i verksamheter de själva har skapat så har projektet misslyckats. Om målsättningen enbart är att ungdomar ska försörja sig själva med eller utan stöd efter

²² Lägerapport till ESF-rådet maj 2010

²³ Intervju med Sven Fritz, projekthandledare i Vetlanda, 2010-10-26

²⁴ ESF-ansökan Vidgad Arbetsmarknad Arbete åt Alla

projektets slut så är resultatet ett annat. Det saknas också en diskussion om hur bestående resultatet är på sikt. Kommer de ungdomar som i det korta perspektivet ser ut att ha lyckats ta sig ut på arbetsmarknaden tillbaka till arbetslöshet efter ett tag. Det skulle behövas göras uppföljande studier när en tid har gått.

De företagsidéer som har prövats i projektet har likheter med Yunus två olika typer av sociala företag.²⁵ I Vetlanda, Eksjö och Jönköpings delprojekt mot försörjningsstödet har man utgått från att deltagarna själva ska skapa sociala företag. Värnamo second hand-butik och Jönköpings hundcafé har däremot skapats av kommunen för att ge projektets deltagare arbete. I det förra fallet lyckades delprojekten inte att skapa sociala företag. Projekthandledarna drog slutsatsen att ungdomarna i målgruppen inte kan skapa egen försörjning som entreprenörer än mindre starta ett socialt företag för målgruppen. Inriktningen i de delprojekten övergick till individuell coaching men med mer resurser än man normalt brukar ha för att deltagarna så småningom via utbildning eller praktikplatser på företag ska komma ut på den öppna arbetsmarknaden. För en del individer är det den hjälp de behövde för att kunna bryta en negativ livsstil. Projektet lyckades delvis på individnivå men gruppen unga utanför arbetsmarknaden har i framtiden inte lättare att komma in på arbetsmarknaden. De ungdomar som inte klarar dagens arbetsmarknad har inte heller kunnat erbjudas något annat alternativ än det som redan finns på arbetscentren i några kommuner.

Second hand-butiken i Värnamo och Café Bull Dog i Jönköping kan om de utvecklas till självständiga sociala företag utvecklas till långsiktigt hållbara lösningar för unga utanför arbetsmarknaden. De kan då både ge tillfälligt arbete för unga som kan gå vidare till den ordinarie arbetsmarknaden och ett mer permanent arbete för de som inte klarar en ordinarie arbetsmarknaden.

Fokus i projektet har legat på deltagarna. Företagens roll har kommit bort i diskussionen om sociala företag. Etablerade företag kan t.ex. bilda ett socialt företag vid sidan av sin ordinarie verksamhet för att bekämpa ett socialt problem som ungdomsarbetslöshet. Det franska mejeriföretaget Danone bildade t.ex. ett sådant företag för att minska undernäringen hos barn i Bangladesh.²⁶ Den möjligheten har inte diskuterats i projektet.

Projektets arbetsmetoder

I projektansökan beskrivs syftet ”att genom individens delaktighet och egen handlingskraft pröva olika metoder och vägar till en vidgad arbetsmarknad”. I förarbetet till ansökan hölls seminarier och diskussioner om socialt företagande som metod för att åstadkomma den vidgade arbetsmarknaden. De idéerna fanns med i projektet från början men de tre projekten där deltagarna själva uppmuntrades att bilda företag fungerade inte. Målgruppen, som omfattas av ”unga i åldern 16 – 30 år i alla former av utanförskap, som inte haft arbete oavsett konjunktur och behöver stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden även när konjunkturerna vänder uppåt,” var fel enligt projekthandledarna. Istället utvecklades arbetet mot individuell coaching.

Eksjö

I Eksjö växte ett individuellt arbete med varje deltagare fram under projektets gång. Den innebar att projekthandledaren träffade deltagare individuellt med jämna mellanrum för att hjälpa dem att komma fram till någon liten idé om vad de ungefär vill göra, hjälpa till med att skriva CV, skaffa praktikplats och följa upp hur praktiken gick etc. (Se även avsnittet

²⁵ Yunus Muhammad, Socialt företagande, 2010

²⁶ Yunus Muhammad, Socialt företagande, 2010

Genomförande).²⁷ Metoden var att utgå från vad ungdomarna själva ville och inte komma med någon färdig idé eller lösning. Sedan fanns det i inledningsskedet ett arbete för att hjälpa deltagare att starta eget. Flertalet ungdomar ville dock ha ett jobb.²⁸ Projektet har mer än i ordinarie verksamhet arbetat förutsättningslöst utan färdiga lösningar. Det var en del av metoden. Tanken att vidga arbetsmarknaden och skapa en social ekonomi har Eksjö jobbat vidare med i sin ordinarie verksamhet.²⁹

Sidospåret i Eksjö blev både en kartläggning av målgruppens förutsättningar på arbetsmarknaden och tänkbara åtgärder. Sidospåret involverades aldrig i projektet men har utvecklats vidare i den ordinarie verksamheten.

Jönköping

I Jönköping delade projektledaren ut ett lösningsfokuserat material till deltagaren för bygga mål, hitta en struktur och en riktning framåt. Projekthandledaren gick tillsammans med deltagaren igenom materialet. Det handlade om att deltagaren skulle komma till insikt om sina förutsättningar för att komma fram till en viljeinriktning och utifrån den få hjälp av projektledaren att bygga mål. Om målet inte var realistiskt skulle det kanske ändå ge en riktning och en drivkraft för att hitta något som låg i linje med målet. Det handlade, enligt projekthandledare mycket om motivationsarbete.³⁰ Den grundläggande tanken bakom metoden var att göra individen motiverad till förändring genom att bygga på individens egna intressen, drömmar och mål. Förändringsarbetet skulle utgå från hela människan för att individens självkänsla skulle bli bättre vilket i sin tur skulle kunna generera mod och styrka att förändra livssituationen. Arbetsmetod och/eller förhållningssätt kan sammanfattas som ”empowerment” eller egenmakt. Projekthandledaren jobbade både enskilt och i grupp med deltagarna.³¹

Arbetsmetoden i hundcaféet handlar om att anpassa en grupp individer som aldrig haft ett arbete eller lön till en arbetsplats. Det handlar om att få deltagarna att förstå vad det innebär att ha ett arbete t.ex. när det gällde närvaron.

Vetlanda

I ett tidigt skede i projektet blev det klart för projekthandledaren i Vetlanda att verksamheten måste ändra inriktning och anpassas till deltagarna i mycket större utsträckning. Två coacher gick in i projektet och ytterligare en person från Slussen- som jobbar i öppenvården med unga vuxna knöts till projektet. Arbetslösheten var inte målgruppens främsta problem. Att stå till arbetsmarknadens förfogande var alltför högt ställt. För många var ett första steg att närma sig arbetsmarknaden att kunna resa sig ur sängen och ta sig till projektet. Det första och viktigaste för ungdomarna var att hitta motivation till att förändra sin situation. För flera ungdomar fick projektet arbeta med primära problemområden som sociala förhållande, missbruk, social kompetens. Projektet fick ett drag av socialt arbete, i större utsträckning än vad som var planerat i ansökan. Projektet fick arbeta med att ge råd, hjälpa till och strukturera livet och inte hela tiden diskutera arbete och att söka arbete. De började med regelbunden friskvård, hälsa, matlagningskvällar, läger med övernattning, självutvecklingskurser. ”Långt ifrån arbetsmarknaden” betydde inte bara att en person var utanför arbetsmarknaden utan ofta att

²⁷ Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2011-06-21

²⁸ Intervju med Sophia Cantby, projektledare, 2011-06-21

²⁹ Intervju med Peter Wallenberg, enhetschef i Eksjö, 2011-06-21

³⁰ Intervju med Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2010-10-29

³¹ Att leva så normalt liv som möjligt, projektrapport för delprojekt mot försörjningsstödet i Jönköping av Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2011-03-10

personen hade en social problematik. De har själva karaktäriserat arbetssättet ”att arbeta med stor närhet och hög tillgänglighet” mot den enskilde deltagaren men även för gruppen.³²

Värnamo

Arbetsmetoden i Värnamo är att komma deltagarna in på livet för att kunna hjälpa de på ett handfast sätt. Frivilligt deltagande och att lyssna är viktigt. Metoden är två steg framåt och ett tillbaka. Man måste förklara och ha väldigt mycket tålamod.³³Huvudsysselsättningen är i second hand-butiken med arbetsuppgifter som ekonomi, försäljning, renovering, prismärkning, tvättning, strykning m.m. En av deltagarna började lära sig tapetsera vilket öppnade nya möjligheter. Vid sidan av arbetet i second hand-butiken har deltagarna individuella program t.ex. friskvård, motion, kost, marknadsföringskurs. En dag i veckan hålls frukostmöte med deltagarna.³⁴

De olika delprojekten hade med undantag av hundcaféet samma målgrupp och samma projektansökan att utgå ifrån. Men projekthandledarnas olika bakgrund och de kommunala förvaltningarnas olika organisationer skapade ändå väldigt olika förutsättningar vilket avspeglade sig i olika sätt att jobba med gruppen. Delprojekten utvecklade sina egna erfarenhetsbaserade arbetssätt och metoder. Ingen gemensam metodutveckling utvecklades (se även Projektledningen nedan). Projekthandledaren i Jönköping tog på eget initiativ kontakt med högskolan i Jönköping för att utveckla sitt arbetssätt. De andra projekthandledarna nöjde sig med att diskutera arbetssättet internt.

”Jag tog en kontakt med högskolan i våras för att titta lite på det här. Hur man tillsammans kan jobba lite med metodutveckling kring empowerment... och jag hade tyckt det hade varit lite intressant om deras elever ville komma hit och ta del av arbetet och kanske också knyta lite forskning kring det. Men det är inget som jag i dagsläget jobbar med. Jag går en utbildning på högskolan om coachning och förhållningssätt på arbetsmarknaden. Läraren som har kursen är med här och utvecklar så jag har en fortsatt dialog med henne. [...] Mycket av det jag gör är erfarenhetsbaserat och då är det skönt att få det i teorier och förklaringsmodeller. Men också ha lite koll på mina begränsningar. [...] Jag tar ansvar för att utöva den coachning jag gör men sen så finns det ju en borte gräns när det övergår till terapi och kanske vården ska ta över. Det har jag fått hjälp med i de här utbildningarna och kontakterna på högskolan. Jag har min mentor ... internt som är strateg. Det är mer runt metoder och kanske inte så mycket runt mitt förhållningssätt. Det är mer metoderna och strukturen för att genomföra verksamheten.

De gemensamma förutsättningarna som påverkades alla projekthandledarnas arbetssätt är att det idag inte finns någon arbetsmarknad för många av dessa individer. De senaste 20 åren har en förändring skett inom försörjningsstödet med ett tydligare krav på arbetslinjen dvs försörjningsstödet är villkorat med att man står till arbetsmarknadens förfogande. De deltagare som utsågs till projektet bedömdes till 100 procent stå till arbetsmarknadens förfogande. När projekthandledarna med sina extra resurser kunde göra mer än vad den traditionella coachningen förmår visade det sig snart att många av deltagarna inte klarade de förväntade kraven på dagens arbetsmarknad. Tidigare löste man de här individernas problem på arbetsplatserna. Idag ställer vi krav på arbetskraften som inte passar den här gruppen. Det som var en tillgång tidigare t.ex. tydliga strukturer, göra vad man blivit tillsagd, vara

³² Slutsatser från Vetlandas delprojekt, 2011-09-07

³³ Intervju med Annelie Andersson, enhetschef i Värnamo, 2011-05-16

³⁴ ESF-projekt Värnamo, Så här jobbar vi i Värnamo

plikttrogen etc. är idag en nackdel. Uppdraget kommunen har är t.ex. att någon ska vårdas, någon ska stöttas osv. och då utgå från den personens behov och hitta något bra sätt att utföra det på.³⁵

Inom omsorgen finns en stark tradition att anpassa verksamheten till handikappet. I det finns en risk i att det bara handlar om ”habilitering” som inte leder vidare men också något positivt som skulle kunna vara tillämpligt på gruppen unga som står utanför arbetsmarknaden. Många kanske skulle klara ”riktiga” jobb om företagen anpassade sina verksamheter för de som ej ständigt är högproducerande. Skulle hundcaféet kunna utvecklas till ett socialt företag där individer skulle kunna arbeta efter förmåga och verksamheten vara helt fristående från kommunen och t.ex. finansieras av en välgörenhetsorganisation? Skulle Second hand-butiken kunna bli ett socialt företag med egen privat finansiering tills företaget bär sina egna kostnader? Den diskussionen fick ingen framträdande plats i projektet.

Samverkan mellan olika aktörer

Inför förstudien träffades, funderade och diskuterade en rad myndigheter och organisationer arbetslösheten bland ungdomar. Samverkansaktörer var försäkringskassan, arbetsförmedlingen, Höglandets sjukvårdsområde landstinget, kommunernas arbetsmarknadsenheter, socialförvaltningar, och tekniska förvaltningar samt olika arbetsgivare och fackliga organisationen LO. Avsikten var att samverkansaktörerna skulle ha deltagare i projektet, följa och påverka dess arbete med sina erfarenheter och att arbetet i den egna organisationen skulle kunna dra nytta av erfarenheter gjorda i projektet. Företag och arbetsgivare skulle vara samverkanspartner och anställa personer eller samverka kring projektdeltagares företagsidéer.³⁶

I projektansökan finns uttalat vilka som ska samverka och hur samverkan ska främjas. Projektet bygger på samverkan med de individer som deltar i projektet. Eksjö kommun som projektägare ska samverka med Vetlanda, Värnamo och Jönköpings kommuner. Genom projektet ska samverkan byggas upp inom och mellan myndigheter, företag och organisationer. Samverkan ska ske med några nämnda företag samt med andra avdelningar i respektive kommun för att utföra och utveckla företagsnära tjänster och för att på sikt bilda företag. Samverkan ska ske med kommunernas näringslivsfunktioner

Arbetskraft Syd AB nämns i ansökan för att bidra till att situationsanpassa arbets- och praktikplatser. Arbetskraft Syd AB ägs av stiftelsen Ny Kraft. Stiftelsens målsättning är att bistå arbetssökande och/eller sjukskrivna, företrädesvis personer med funktionsnedsättning, att erhålla och behålla ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Förutsättningar för samverkan

Projekthandledarna har beroende på tidigare arbetslivserfarenhet, det egna nätverket i kommunen, tidigare erfarenhet av projektarbete, internt stöd, utbildning mm. haft olika förutsättningar för och behov av samverkan för att genomföra sina delprojekt. De lokala arbetsmarknadsenheterna har också organiserats på olika sätt och därmed kunnat bidra till projektets genomförande på olika sätt. Gemensamt för alla projekten är att samarbetet med biståndsenheter, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan uteslutande har gällt rekryteringen av deltagare.

³⁵ Intervju med Peter Wallenberg, enhetschef i Eksjö, 2011-06-21

³⁶ ESF-ansökan Vidgad Arbetsmarknad Arbete åt Alla

Eksjö

Eksjös delprojekt ligger på enheten för Hälsa, Integration & Arbete (HIA). Under enheten finns verksamheter som erbjuder arbetsträning med coachning samt ”Kraftverket,” en fristående offentlig verksamhet med uppgift att främja socialt företagande.

Projekthandledaren var relativt nyanställd på ett vikariat på enheten när hon erbjöds arbetet som projekthandledare. ”Eftersom jag inte har jobbat i något projekt tidigare så har det varit jättesvårt att veta vad man ska göra med ungdomarna långsiktigt och samtidigt träffa dom här och nu. Det har ju varit ganska många bollar i luften samtidigt. [...] Jörgen (projekthandledare i Jönköping) har ju mycket erfarenhet från andra projekt och jag har ju pratat med honom. Jag har fått material och övningar från honom. På så sätt har det varit jättebra. Det är ju ändå långa avstånd mellan orterna och i så fall måste samarbetet inplaneras. Det har varit fullt upp här. Då blir det inte av att man ringer eller träffas.”³⁷ Eksjö-projektet har, även om projekthandledararbetet är ensamt, funnits i en stöttande struktur som har kunnat utnyttjas i arbetet och en ledning som är väl insatt och införstådd i projektet.

Jönköping

Projekthandledaren i delprojektet mot biståndsenheten i Jönköping kom från företaget Lernia där han arbetat pedagogiskt med individutveckling och organisationsutveckling. De senaste åren arbetade han åt arbetsförmedlingen i ett EU-finansierat lärlingsprojekt. Han har arbetat inom socialtjänsten i kommunen och är utbildad fritidspedagog med inriktning mot psykosocialt behandlingsarbete. Han anställdes i december för projektet, tidigare än övriga projekthandledare, och hann sätta sig in i projektet. Han hade förmågan att själv utarbeta en metod för arbetet med deltagarna och använde förberedelsestiden för detta. ”Jag hade förmånen att läsa in mig väldigt mycket om socialt företagande och projektets idé. Sen började jag ta fram material och tänka igenom en struktur utifrån målen. Metoder att nå målen. Jag var helt ensam om det arbetet.”³⁸ Biståndsprojektet i Jönköping har ganska mycket levt sitt eget liv kanske beroende på en stark projekthandledare med egna idéer och en omgivning som lät honom göra det.

Projekthandledaren i Jönköpings delprojekt mot omsorgen kom in sent i projektet. Hon var ganska nyutexaminerad arbetsterapeut och jobbade inom psykiatri när hon anställdes på omsorgsförvaltningen som projekthandledare. Inget hade då kommit igång. De stod i valet och kvalet om de skulle vara med eller inte. Redan i anställningsintervjun så handlade det om att starta upp ett socialt företag med personer inom omsorgsgruppen. ”Det svåraste har väl varit, som alla pratar om, att projektet har varit flummigt formulerat. Jag har ju en chef som gick i pension och en annan som skulle ta över och sitta i styrgruppen. [...] När jag hade jobbat ett halvår förklarade jag för mina chefer att de faktiskt bara får ersättning för halva min lön. Och att det var dom i kommunen som skulle betala den andra halvan.” Det kom som en överraskning för projekthandledarens chef, som inte hade räknat med hennes lön i budgeten. Informationen om projektet hade inte nått ned till projekthandledarens närmaste chef och projekthandledaren kände att hennes verksamhet blev ifrågasatt. Det har gjort projektarbetet mer tungrovt än det behövt vara. Ett fungerade samarbete var viktigt för att projektet skulle fungera ”Antingen är vi med eller så är vi inte med. Är vi med så marknadsför vi projektet och sätter in extra personal om arbetstagarna inte dyker upp. Våra gäster ska inte märka något för att de ska komma tillbaka. Då sätter vi in extra personal. Det ska vara något kommersiellt

³⁷ Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2010-10-28

³⁸ Intervju med Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2010-10-29

som ska fungera. Men att det inte går ner till min närmsta chef kan ju kännas lite ...”³⁹
 Hundcaféet har kunnat realiserats tack vare att projekthandledare och föreningsstyrelsen har trott på idén och arbetat för att förverkliga den. Det interna stödet från omsorgsförvaltningen har varit dåligt.

Vetlanda

Vetlandas projekthandledare har lång arbetslivserfarenhet som socialsekreterare inom bl.a. missbruksvården. Han har tidigare genomfört flera projekt i kommunen, ”Slussen”, ett öppenvårdsprojekt med finansiering från Länsstyrelsen och EU-projektet ”Klivet” för arbetslösa vuxna. Klivet var en del i uppbyggnaden av kommunens arbetsmarknadsenhet. Projekthandledaren har också genomfört ett socialfondsprojekt som har utvecklats till en egen fungerande verksamhet, TCV-tjänstecentralen i Vetlanda, som idag drivs som en ekonomisk förening.

Vetlandas projekthandledare var initiativtagaren till att kommunen kom med i projektet och den enda av projekthandledarna som deltog i förstudien. ”Jag tror att det är väldigt individuellt hur man jobbar. Man provar de modeller man ser att man har lokala förutsättningar för. Vi har t.ex. inte möjlighet att starta en loppis som man gjorde i Värnamo eller sätta folk i en sysselsättningsverkstad som Eksjö.”⁴⁰ Arbetsmarknadsenheten saknar egna verkstäder. Enhetens coacher jobbar direkt mot företagen. Vetlandas delprojekt är ett resultat av projekthandledaren och övriga coacher på arbetsmarknadsenheten. Stödet från Arbetsmarknadsenheten har varit bra. Enhetschefen för Arbetsmarknadsenheten har backar upp projektet till 100 procent och gett projektledaren fria händer att utforma verksamheten och knyta behövda resurser till projektet.

Värnamo

Projekthandledaren i Värnamo är anställd på kommunens arbetsmarknadscenter och har jobbat där i åtta år med ungdomar. Han har ett förflutet som driftstekniker i kommunen. Arbetsmarknadscentret driver olika verkstäder. Avsikten är att deltagarna efter arbetsträning i second hand-butiken ska komma ut i praktikjobb och så småningom få riktiga jobb. Ett etablerat samarbete fanns redan mellan arbetsmarknadsenheten, biståndsenheten och Arbetsförmedlingen och det har fungerat bra under projektet.

Rekryteringen av deltagare

Den stora frågan kring samarbetet med andra aktörer utanför kommunen har rört rekryteringen av deltagare.

Gemensamt för socialtjänstens, Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans handläggare är att de av sina chefer fått i uppdrag att utse deltagare till projektet men i övrigt inte fått veta särskilt mycket om projektet, enligt de intervjuer som gjorts med handläggarna. Inga av handläggarna på de involverade förvaltningarna deltog i förarbetet. Flera chefer till handläggarna har deltagit i förarbetet men haft svårt att förmedla idéerna vidare till handläggarnivå. I Vetlanda där projekthandläggaren deltog i förarbetet har det varit svårt att få chefen involverad i projektet. Informationen om projektet har kommit från projekthandledarna, Peter Wallenberg chef på HIA i Eksjö på utförargruppens möte i januari

³⁹ Intervju med Stina Blomqvist, projekthandledare i Jönköping, 2011-06-08

⁴⁰ Intervju med Sven Fritz, projekthandledare i Vetlanda 2010-10-26

2010, Coompanions kurs Socialt företagande i praktiken och projektbeskrivningen.

Flest deltagare har kommit från kommunernas biståndsenheter. Ett fåtal deltagare har kommit från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. De egna verksamheterna på arbetscentren har också bidragit med deltagare. Det har varit svårt att nå upp till det planerade antalet deltagare till projektet. Det finns flera förklaringar till den lägre volymen deltagare än projektet var planerat för. Den viktigaste orsaken var kanske att handläggarnas sätt att arbeta i sina respektive organisationer inte gav utrymme för andra sätt att tänka och jobba på. Projektet föll utanför deras ordinarie ramar. Det bristande stödet från handläggarnas chefer underlättade inte egna initiativ utanför dessa ramar. Många av orsakerna kunde projektet inte påverka. Arbetsförmedlingen drog t.ex. igång privata aktörer med jobbcoach företag samtidigt och deras direktiv var i första hand att fylla de egna platserna.

Frågan om den lägre volymen deltagare än planerat hade varit en fråga för styrgruppen att hantera.

De första deltagarna började komma i januari 2010. De kom från de egna ordinarie verksamheterna på arbetsmarknadscentren. Projekthandledaren i Eksjö: ”Innan jag började arbeta med projektet så hade jag några ungdomar som jag var coach åt och dessa valde att komma med i projektet. Det var min idé som jag presenterade för dem men det var aldrig något tvång utan de valde att gå med själva. Under projektets gång så har jag också tagit en del förfrågningar som kommer in till coachgruppen om det har handlat om ungdomar i den aktuella målgruppen och på så vis har de kommit med i projektet. Jag har också tagit in en del ungdomar som tidigare hade en annan coach inom coachgruppen.”⁴¹

Handläggarna på biståndsenheterna fick i uppdrag av sina chefer att utse deltagare. Värnamos socialsekreterare beskriver sitt uppdrag på följande sätt: ”Man kan väl säga att jag fick uppdraget av min chef. [...] Jag fick inte veta jättemycket om projektet. Jag har väl fått inhämta själv. Jag begärde in planen och läste den lite snabbt [...]. Vi kom inte igång förrän i februari. Min roll var egentligen inte så stor. Det är Christer som har varit projekthandledare. Min roll var att rekrytera folk.”⁴² I Jönköping kontaktade projekthandledaren cheferna ute på de tre socialkontoren och presenterade projektet. ”Han som är chef försörjningsenheten (och chef för de tre enhetscheferna, utv. anm.) hade varit med i förstudien [...] Jag tror inte han hade informerat så väldigt för enhetscheferna verkade inte så välinformerade.”⁴³

Handläggarna på Försäkringskassan Högländet introducerades till projektet i mars 2010 av sin chef, som har varit med i förstudien och också sitter med i styrgruppen. Handläggarna är av uppfattningen att deras roll är att rekrytera deltagare till projektet. Handläggarna har haft tre möten med projekthandledaren och handläggare på Arbetsförmedlingen och diskuterat svårigheterna att få deltagare till projektet. Försäkringskassan gjorde en informationskampanj under sommaren 2010 och har skickat ut ett info blad om projektet till alla som har aktivitetssättning. Det var upp till individerna att höra av sig. Ett fåtal har hört av sig och då ofta av god man.

Försäkringskassan har ett etablerat samarbete med andra aktörer och drar sig att utnyttja ett tillfälligt projekt. Speciellt för individer som inte befinner sig för långt från arbetsmarknaden finns andra möjligheter att lite snabbare komma ut till ett jobb via samarbetet med Arbetsförmedlingen. För projektet tänkte Försäkringskassan i första hand på de individer som står långt från arbetsmarknaden och behöver mer tid och resurser för att återfå sina funktioner. Problemet med den gruppen är att även om de gått med på att delta i projektet kommer ofta inte till projektet och är dessutom svåra att få kontakt med. Att bilda sociala företag är inte att

⁴¹ Mail-svar från Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2011-04-14

⁴² Intervju med Kristina Andersson, biståndsenheten i Värnamo, 2010-10-28

⁴³ Intervju med 2 handläggare på Socialtjänsten i Jönköping, 2010-10-29

tänka på för den här gruppen. Målgruppen projektet letar efter finns nog snarare hos Arbetsförmedlingen än Försäkringskassan, enligt handläggarna. Handläggarna hade inte heller den tiden till sitt förfogande att de kunde söka deltagare till projektet som skulle kunna passa in på projektbeskrivningen.⁴⁴

Handläggaren på Arbetsförmedlingen i Värnamo har som han själv uttrycker det ”mer eller mindre halkat in på ett bananskal” genom sin chef. Han arbetar med ungdomar och har sedan tidigare ett utvecklat samarbete med kommunen. Handläggaren ersatte en tidigare handläggare och kom därför in i projektet sent. Han har varit med på Peter Wallenbergs presentation av sociala företag och har ett nära samarbete med projekthandledaren och socialtjänstens kontaktperson för projektet. De träffas varannan eller var tredje vecka och stämmer av. Han försöker hitta lämpliga ungdomar men tycker att han har en oklar roll i projektet.⁴⁵

Arbetsförmedlingen i Jönköping drog sig ur projektet under förstudien då de hade uppfattningen att Coompanion inte var seriösa. Det är den förklaring projekthandledaren har fått från arbetsförmedlingen i Jönköping. Arbetskraft Syd kom in när försäkringskassan ville anvisa 40 individer till projektet i Jönköping men inte var beredda att gå in med en egen delprojektledare. De förutsatte att delprojektet mot försörjningsstödet även skulle coacha försäkringskassans 40 individer. Projekthandledaren påtalade orimligheten i att själv ta ansvar för och arbeta med totalt 15+40 individer. Försäkringskassan anlidade då Arbetskraft Syd för att coacha sina deltagare. Projekthandledaren har inte samverkat med Arbetskraft Syd. De var bara med i projektet några månader 2010 och drog sig ur då Försäkringskassan inte kunde anvisa tillräckligt många för att tjänsten skulle bära sig.

Annat samarbete kring deltagarna

Samarbete, som ej gällt rekryteringen av nya deltagare har huvudsakligen handlat om de enskilda deltagarnas behov. Resurserna i den ordinarie verksamheten på arbetscentren har varit viktiga för att på olika sätt hjälpa deltagarna att komma ut på arbetsmarknaden.

Den egna ordinarie verksamheten

För projekthandläggaren i Eksjö föll det sig naturligt att redan från början använda de egna verksamheterna. Som tidigare coach kände hon till verksamheterna och såg att de gav goda resultat och positiv respons från deltagarna. ”Många av deltagarna har inte varit redo för en praktik på exempelvis ett företag utanför HIA och därför är det många som har haft praktik inom HIA, det har handlat om Retro, Cafè Horizont, metallverkstaden och snickeriverkstaden. [...] Min tanke har aldrig varit att deltagarna ska "fastna" i någon av verksamheterna men det har varit ett bra första steg till arbete/sysselsättning för många. Det har handlat om att komma igång med vardagliga rutiner, komma i tid, känna gemenskap på en arbetsplats osv.” Sammanfattningsvis skriver hon: ”Jag tycker definitivt att HIA varit en tillgång för projektet dels i form av praktikplatser men också som ett stöd för mig i mitt arbete. Jag har kunnat bolla idéer och svårigheter med mina kollegor i coachgruppen. Överhuvudtaget så har det funnits en stor öppenhet gentemot projektet och deltagarna som finns där, inte bara i coachgruppen utan bland alla inom HIA”.⁴⁶

Även i Jönköping har projekthandledaren haft ett bra samarbete med den ordinarie verksamheten på arbetscentret. ”(...) vi har haft planeringar med gemensamt ansvar och flera

⁴⁴ Intervju med Annika Palm, handläggare på FK Höglandet, 2010-10-26

⁴⁵ Intervju med Christer Fredriksson, handläggare på AF i Värnamo, 2010-10-28

⁴⁶ Mail-svar från Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2011-04-14

ungdomar har fått chansen till s.k Ungdomsanställningar via våra "ordinarie" program. Jag har nyttjat den praktiska verksamheten för arbetsträning mm och för vissa utbildningsinslag, körkortsteori, grundläggande data o liknande. Framför allt företagsgruppen som jag samverkat med kring praktik/ arbetsträningsplatser och ungdomsanställningar, samt den praktiska verksamheten har varit ett stort stöd i det dagliga arbetet. Jag har även samverkat med och hittat lösningar inom ramen för OSA-programmet (offentligt skyddat arbete), då i samverkan med soc. som gjort den socialmedicinska utredningen, AF som administrerat och godkänt individen för programmet och OSA:ansvariga. Jag har även haft mycket och god samverkan med Neuropsykiatriska teamet på Länssjukhuset, genomfört både screening och fullständiga utredningar. Detta har även lett till ökad kunskap hos AF och korrekta kodningar utifrån arbetshandikapp. Faktum är att samtliga individer bedömts stå till arbetsmarknadens förfogande till 100% då de initierades i projektet, så är inte fallet nu med den nyvunna kunskap som det utredande/utforskande arbetet genererat. Flera av deltagarna har en fortsatt planering i ordinarie verksamhet i anslutning till projektets slutdatum."⁴⁷

I Värnamo har projekthandledaren också utnyttjat resurser på arbetscentret t.ex. arbets- och friskvårdsterapeuter.

Vetlanda har inte haft motsvarande egna resurser vilket kan ha påverkat de svårigheter projektet haft. Vetlandas projekthandledare tar upp de olika förutsättningarna: "Man provar de modeller som man ser att man har möjlighet till lokalt. Vi har t.ex. inte möjlighet att starta en loppis som man gör i Värnamo. Och Eksjö har ju sin sysselsättningsverkstad där man kan sätta folk."⁴⁸

Kommunernas biståndshandläggare

Utöver den egna verksamhetens resurser har samarbete kring deltagare främst skett med biståndshandläggare och då fungerat beroende på redan upparbetade nätverk mellan projekthandledaren och biståndshandläggaren.

Biståndshandläggaren i Värnamo beskrev samarbetet på följande sätt: "I och med att jag redan var inkörd här så var det ju inget problem. Jag kände ju redan alla här. [...]. Vi sitter ju ganska nära varandra och man kan ju lyfta luren och åka emellan. Det är ju lite samma sak med AF så de kontakterna är inte heller nya. Jag har ju jobbat länge med försörjningsstöd så jag har ju haft kontakterna i andra sammanhang. Det är väl styrkan med en mindre stad med samma folk som jobbat länge. [...]."⁴⁹

Flera handläggare har berört svårigheten att hinna med projektet vid sidan av det ordinarie arbetet. Biståndshandläggaren i Värnamo: "Vår ekonomi prioriterar sig själv med arbete. Det här är mer förebyggande arbete och tiden för det finns inte. Så fort det kör ihop sig så har jag inte tid. Jag ligger i bakvattnet hela tiden. [...] Det hade varit bättre om man sagt att med så här många procent ska du delta i projektet."⁵⁰

Samarbetet med företag har knappt existerat. I Värnamo har projektet presenterats för cirka 60 arbetsledare och företagsledare och mottagits med intresse men ej resulterat i något samarbete. Kontakten med företag har när den funnits gällt enskilda deltagares praktikplatser.

⁴⁷ Mail-svar från Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2011-04-14

⁴⁸ Intervju med Sven Fritz, projekthandledare i Vetlanda, 2010-10-26

⁴⁹ Intervju med Christina Andersson, handläggare i Värnamo, 2010-10-28

⁵⁰ Intervju med Christina Andersson, handläggare i Värnamo, 2010-10-28

Projektorganisation

Projektägare blev Eksjö kommun. För ledning av projektet anställdes en projektledare. En styrgrupp tillsattes med 7 representanter för de medverkande kommunerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Regionförbundet och Höglandets sjukvårdsområde samt en representant för ESF-rådet. Varje myndighet skulle vara representerad vid varje träff men inte nödvändigtvis med samma deltagare.

Projektledaren bildade tillsammans med projekthandledarna ett nätverk, utförargruppen. Enligt projektansökan skulle nätverket utveckla projektets metoder i linje med projektbeskrivningen och de behov som deltagarna kunde ha.

Projektorganisationens olika funktioner ska, enligt ansökan, på olika sätt bidra till att intentionerna om bl.a. samverkan uppfylls. Styrgruppens uppgift är t.ex. att följa och fatta strategiska beslut under projektets gång. Styrgruppens ledamöter ansvarar för att varje organisation bidrar med de insatser som avsetts i projektbeskrivningen. En eller flera referensgrupper direkt ansvariga för verksamheten ska sammankallas av Peter Wallenberg, Eksjö kommun under projektets gång. Projektledaren ska bl.a. säkra att aktiviteter och insatser görs. Utförargruppen ska tillsammans utveckla projektets metoder i linje med projektbeskrivningen och de behov projektdeltagarna har. Projektorganisationens olika funktioner ska, enligt ansökan, på olika sätt bidra till att intentionerna om bl.a. samverkan uppfylls. Styrgruppens uppgift är t.ex. att följa och fatta strategiska beslut under projektets gång. Styrgruppens ledamöter ansvarar för att varje organisation bidrar med de insatser som avsetts i projektbeskrivningen.

Styrgruppen

Styrgruppen hade sitt första möte i mitten av december 2010. På styrgruppens första möte redogjorde en representant för Regionförbundet Jönköping om förstudien. Styrgruppen träffades sammanlagt 7 gånger mellan 2009-12-16 --2011-04-28. De kommunala representanterna med undantag av Vetlandas har varit närvarande på samtliga 7 styrgruppsträffar. Försäkringskassan Höglandet har varit med på 6 träffar, Försäkringskassan Jönköping på 4, Arbetsförmedlingen Höglandet på 5, Regionförbundet på 4 och Landstinget på 3 styrgruppsträffar. Närvarostatistiken speglar ganska väl aktörernas medverkan i och intresse för projektet. ESF-rådets representant har aldrig varit närvarande på styrgruppsmötena. Styrgruppen hade sitt första möte i mitten av december och utförargruppen i mitten av januari. På styrgruppens möte redogjorde en representant för Regionförbundet Jönköping om förstudien.

En stor del av tiden på styrgruppsmötena upptogs med lägesrapporter från delprojekten.

Övrig återkommande punkt på dagordningen var en kort presentation av det ekonomiska läget. På sista styrgruppsmötet i april 2011 hölls en utförligare presentation av ekonomin. Något som hade efterfrågats av representanter i styrgruppen. ”Jag vet inte om Sophia (projektledare, utv. anm.) hade rätt förutsättningar. Tittade man i projektansökan så fanns det ju pengar för någon att sköta ekonomin. När jag var i Eksjö nu senast (styrgruppen i april 2011, utv. anm.) var det första gången vi hade något om ekonomin. Vi har aldrig fått ekonomin presenterad för oss. För att inte ta över så har jag försökt skicka frågor via Christer (projekthandledare, utv. anm.). Han kom tillbaka med svar som jag tyckte var helt otillfredsställande. Det har inte känts som vi har varit med. Vi har bara skickat fakturor till Eksjö och hoppats få ut pengarna. [...]. Enda gången vi har varit i kontakt med ESF-rådet var nu när de sade till oss att om vi hade intäkter så kunde vi inte få ut så mycket. [...] Vi fick

uppdraget att hitta på något med våra ungdomar som dom kunde utvecklas i ... det tror sjutton att man tror att det ska ge pengar tillbaka. Men inte ett ord har ESF-rådet sagt om att om det genererar pengar så får ni inte förvänta er att få så mycket ersättning från oss. Det hade jag inte klart för mig.”⁵¹

Utvärderaren tillsattes i oktober 2010 och var närvarande på 3 styrgruppsmöten. På mötet i januari 2011 presenterades några preliminära slutsatser om projektets metoder och genomförande (2011-01-19) och på mötet i april 2011 några preliminära slutsatser om olika former av samverkan i projektet (2011-04-15). Diskussion följde efter presentationen. Utvärderaren har inte fått några synpunkter på de utdelade utkasten.

Övriga frågor som har diskuterats på styrgruppens möten har varit: ArbetsKrafts Syds medverkan i projektet, förlängning av projektet mot bakgrund av den tidskrävande processen att få ungdomarna att närma sig ett arbete samt en konferens hösten 2011 för att sprida projektets resultat. Styrgruppen enades om att inte söka en förlängning av projektet.

Den kanske viktigaste frågan styrgruppen hade att ta ställning till under projekttiden var svårigheten att få deltagare till projektet. Den frågan ledde aldrig till mer än en diskussion om problemet. När Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan inte levererade eller levererade för få deltagare borde styrgruppens ledamöter gått tillbaka till sina respektive organisationer för att lösa problemet. Styrgruppens ledamöter tog inte det ansvaret och bidrog med de insatser som enligt projektbeskrivningen var styrgruppens uppgift. Styrgruppen blev en diskussionsklubb än en aktivt handlande aktör.

Projektledningens arbete

Projektledare och projekthandledare träffades regelbundet i utförargruppen. Totalt hölls 13 möten fram till och med april 2011. Alla projekthandledare har deltagit nästan alla gånger gruppen har träffats. På mötena har man informerat varandra om läget i de olika delprojekten och utbytt erfarenheter man gjort i de olika delprojekten. I övrigt har mötena mest bestått i informationsutbyte. På utförargruppens första möte i januari 2010 uppmanades anställda i projektet att delta i Coompanions utbildning Socialt Företagande.

Utförargruppen har haft få frågor de har velat föra vidare till styrgruppen. På ett av de 3 möten utvärderaren var närvarande togs frågan om målet för projektplanen var uppfyllt när inriktningen på projektet ändrades fokus från socialt företagande till individuell planering och coachning för att stärka individernas självkänsla. En projekthandledare var orolig för konsekvenserna t.ex. skyldighet att betala tillbaka pengar. Projektledaren menade att det framgick i de lägesrapporter hon skrev till ESF-rådet och att de i så fall hade möjlighet att reagera. På mötet med styrgruppen i oktober 2010 informerade projektledaren om Vetlandas beslutat att helt byta inriktning i sitt delprojekt med anledning av att deltagarna bedömdes stå alltför långt från arbetsmarknaden för att det skulle vara realistiskt med en inriktning mot sociala företag.

På utförargruppens möte i januari 2011 ledde utvärderaren en diskussion om socialt företagande. Diskussionen kom alltför sent i projektet när de flesta projekthandledarna redan hade avfärdat och lämnat frågan om sociala företag som en möjlighet i delprojekten. Utgångspunkten projekthandledarna hade haft var att deltagarna själva skulle starta sociala företag. Att sociala företag kunde startas av andra och därmed vara ett alternativ för målgruppen diskuterades inte. Second hand-butiken och hundcaféet var exempel på verksamheter som skulle kunna utvecklas till sociala företag men ett sådant alternativ kom inte upp till diskussion förrän ganska sent i projektet. Utförargruppen konstaterade på mötet i

⁵¹ Intervju med Annelie Andersson, enhetschef i Värnamo, 2011-05-16

april 2011, efter att en av projekthandledaren hade träffat professor Bengt Johannisson vid Internationella Handelshögskolan i Jönköping och tagit del av hans uppfattning att projektets målgrupp kan rekryteras till ett socialt företag om deltagaren inte själv behöver vara aktiv i själva företagandet, att det var synd att de inte hade stött på Bengt i inledningsskedet av projektet.

Projektledaren anställdes för att administrativt hålla ihop projektet. Det administrativa arbetet har till 90 procent bestått av ekonomi och kontakt med ESF-rådet, främst rörande ekonomin. Hon skrev också månatliga lägesrapporter till ESF-rådet. Hon kom tillbaka från barnledighet från en tjänst på HIA som coach i januari 2010 och fick som projekthandledarna en färdig projektansökan i sin hand. Hon hade inte deltagit i förarbetet.⁵² Hon hade inte heller den administrativa bakgrund som kanske hade krävts för att hålla ihop projektet ekonomiskt och administrativt.

⁵² Intervju med Sophia Cantby, 2011-06-21

Resultat

Bakgrund

I projektansökan ställdes följande målsättningar upp:

”Själva målet med projektet är att fler unga ska ha arbete med egen försörjning och att verksamheten ska bära över tiden. 100 % av deltagarna i projektet skall få nya erfarenheter och öka sin självständighet och känna meningsfullhet”. Man räknade med att sammanlagt 160 personer skulle delta i projektet.

Vidare ställdes följande kvantitativa mål upp:

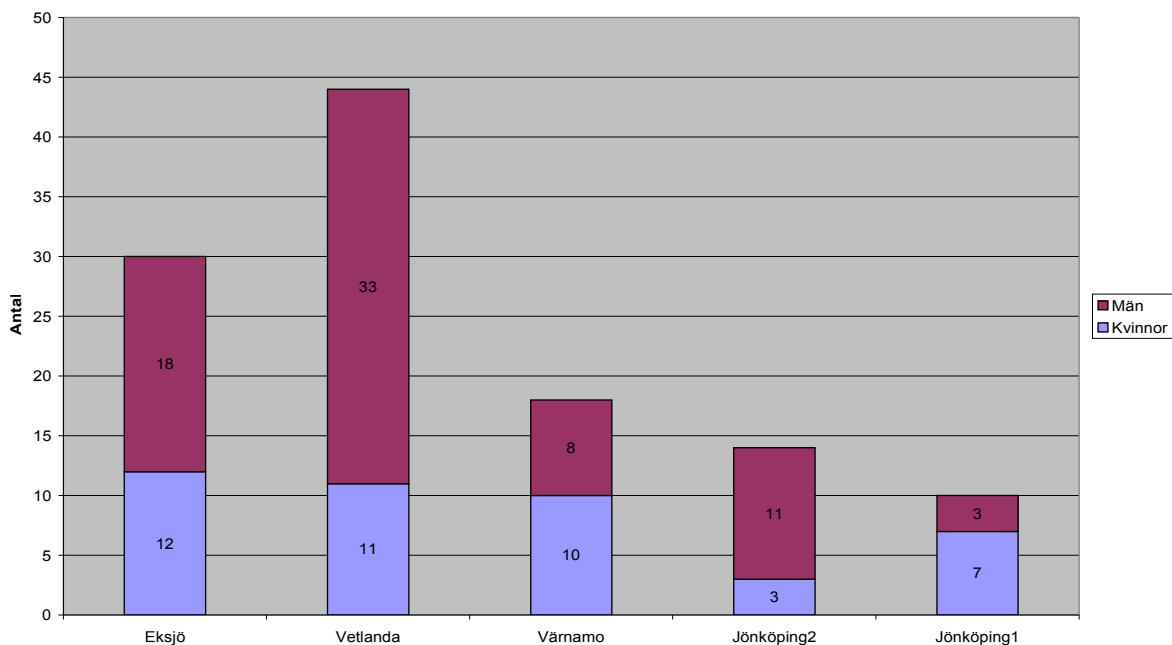
”62,5 % (100 personer) skall ha egen försörjning utifrån sin arbetsförmåga (10-100 % arbetsförmåga), vid projektets slut har:

1. 18,75 % (30 pers) påbörjat egen verksamhet (eget företag, företag tillsammans m.m.)
2. 18,75 % (30 pers) anställning med privat, offentlig eller organisation som arbetsgivare
3. 12,5 % (20 pers) påbörjat kompletterande utbildning
4. 12,5 % (20 pers) ingår i kommunalt anordnad arbetsmarknadsåtgärd”

Resultat

I projektets fem delprojekt ingick sammanlagt 116 deltagare, alltså 44 personer färre än man kalkylerat med i projektansökan. Dessa fördelade sig enligt följande:

Eksjö 30, Vetlanda 44, Värnamo 18, Jönköping1 (samhällsinriktad daglig verksamhet): 10 samt Jönköping2 (arbetsmarknadsavdelningen) 14 (tabell 1).

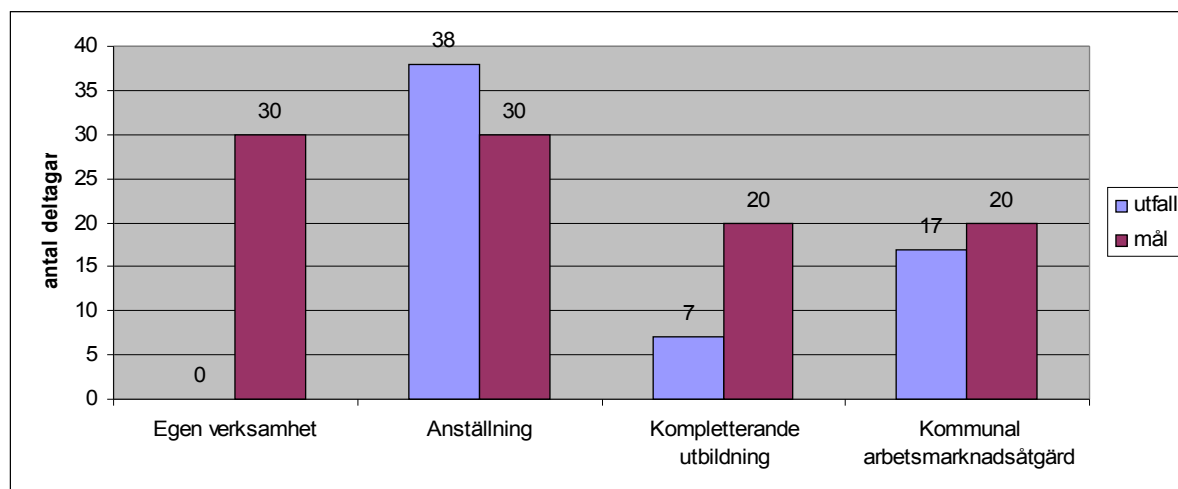

Tabell 1: fördelning deltagare

Av samtliga 116 projektdeltagare hade 21 personer (ca 18,1 %) vid inskrivning i projektet, en arbetsförmåga som sedan tidigare bedömts vara nedsatt. Dessa personer återfanns i delprojekten Jönköping1 (9 pers), Eksjö (7 pers) och Vetlanda (5 pers).

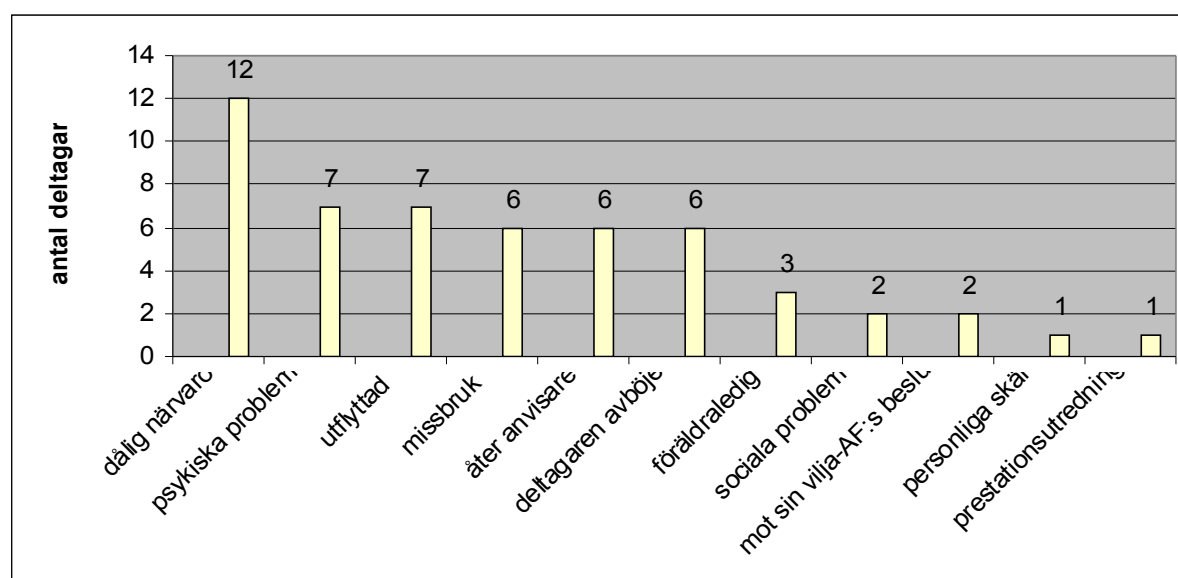
Deltagarna i projektet hade företrädesvis Sverige som födelse-land; 87,9 % var födda i Sverige. Övriga födelse-länder var Colombia (2,6 %), Albanien (1,7 %) samt Finland, Kosovo, Syrien, Turkiet, Indien, Somalia och Tyskland, som stod för 0,9 % vardera.

Samtliga projektdeltagare hade vid avslut i projektet fått nya erfarenheter. För 38 personer (ca 33 %) ledde projektets verksamhet till anställning. Målsättningen var 30 personer. Av dessa 38 erhöll 16 personer osubventionerat arbete medan 22 personer fick anställning som subventionerades av staten. Sju personer (ca 6 %) avslutades i projektet då de började studera. Målet var att 20 personer skulle påbörja kompletterande utbildning. 17 personer (ca 15 %) fortsatte i en av kommunen anordnad arbetsmarknadsåtgärd efter projekttidens slut. Målsättningen var 20 personer. Inga deltagare (0 %) hade vid projektets slut påbörjat egen verksamhet. Målsättningen var att 30 personer skulle ha gjort detta (tabell 2).

Tabell 2: fördelning avslutsorsak (ett urval)

Övriga avslutsorsaker var: dålig närvaro, utflyttad, psykiska problem, missbruk, deltagaren avböjer, åter till anvisaren, föräldraledig, sociala problem, avslutas mot sin vilja p.g.a. Arbetsförmedlingens beslut, personliga skäl samt prestationsutredning (se tabell 3).

Tabell 3: fördelning övriga avslutsorsaker

Referenser

- ESF- ansökan Vidgad Arbetsmarknad Arbete åt alla, 2009
- Intervju med Sven Fritz, projekthandledare i Vetlanda 2010-10-26, 2011-06-08
- Intervju med Yami Karlsson, handläggare AF i Vetlanda, 2010-10-26
- Intervju med Annika Palm, handläggare på FK Högländet, 2010-10-26
- Intervju med Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2010-10-27, 2011-06-21
- Intervju med Bitte Dietz, projekthandledare i Eksjö, 2010-10-27
- Intervju med Christer Karlsson, projekthandledare i Värnamo, 2010-10-28, 2011-05-16
- Intervju med Christina Andersson, handläggare på socialtjänsten i Värnamo, 2010-10-28
- Intervju med Christer Fredriksson, handläggare på AF i Värnamo, 2010-10-28
- Intervju med Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2010-10-29
- Intervju med 2 handläggare på socialtjänsten i Jönköping, 2010-10-29
- Intervju med Claes Swanström, AF Högländet, ledamot i styrgruppen, 2011-04-28
- Intervju med Eva Ekengren, FK Högländet, ledmot i styrgruppen, 2011-04-28
- Intervju med Annelie Andersson, enhetschef i Värnamo, 2011-05-16
- Intervju med Stina Blomqvist, projekthandledare i Jönköping, 2011-06-08
- Intervju med Sophia Cantby , projektledare, 2011-06-21
- Intervju med Peter Wallenberg, chef för enheten Hälsa, integration och arbete i Eksjö, 2011-06-21
- Kort rapport med slutsatser från unga projektet i Vetlanda, 2011-09-01
- Lindell Wallentin Jörgen, projekthandledare, Att leva så normalt liv som möjligt. Projektrapport för delprojekt mot försörjningsstödet i Jönköping, 2011-05-04
- Lägesrapporter till ESF-rådet januari 2010 – januari 2011-09-19
- Mail-svar från Malin Lundberg, projekthandledare i Eksjö, 2011-04-14
- Mail-svar från Jörgen Lindell, projekthandledare i Jönköping, 2011-04-14
- Närplan Lotta Hedberg, Utkast utvärdering av projektet Vidgad arbetsmarknad ”Fån syfte och mål till genomförande – några slutsatser om projektets metoder och genomförande,” 2011-01-19
- Närplan Lotta Hedberg, Utkast utvärdering av projektet Vidgad arbetsmarknad ”Samverkan mellan olika aktörer,” 2011-04-15
- Styrgruppen minnesanteckningar från januari 2010 – april 2011-09-19
- Utförargruppens minnesanteckningar från december 2010 – april 2011
- Utvärderarens närvaro på 3 styrgruppsmöten och 3 möten med utförargruppen
www.cafebulldog.se